כגון רבי לדוק · שלבש כח לכוף יצרו להתגבר בחפצי קונו: אמר מלי נפקא ליה · דהא מילתא דלא מזדמן לי אלא מאכל טמא ים לי ללמוד מכאן דעביד הא הטועל אחרמית דאי למאכל טמא: שנגרם תעורא · אותה אחרמית הסוקה את התטור לגלות דבר הטמא שם ותשה גדולה היתה שאין יכול ליפטר ממנה ותשור בידה להוציאו: קא מנפא ליה · לאותו גלי בתוכו: נפיל בבא · בחור של גיהנם: מי ידעי · אילו ידעתי שתמור עליכם הדבר כל כך: דיקולי · סליס שנשיס טחנת שם פלכיהן: לטרפתן · שהייתי במקום אחר רחוק ד' מאות פרסי: לאו עניותא · בתמיה אם לא הענות לא הוא לכך תורה אור

ויעשה מה שלבו חפץ · פי' ר"ח ח"ו שהוסר לו לעבור עבירה אלא כך אמר ר' אלעזר יגיעת דרכים והתכסלות ולביעת שחורים משברים יגר הרע ומונעים אדם מן העבירה:

אין מקיפין בחילול השם · פר"ח משנה במסכת אבות ומתוך הייתו הא דתנן (פ"ד מ"ד) כל המחלל שם שמים בסתר נפרען ממנו בגלוי אבל לשון מקיפין קשה ומתוך בריתא היא אף על גב דאומר תנן: לימוד

הגהות הב"ח

(א) גמ' מתשבה שעשה (פרי) תז"מ וע"ב ס"ת מעשה וכן בסמוך:

*נושאי קיסר שמרוני כל הלילה" אמרו ליה "שמא דבר ערוה בא לידך וניצלת הימנו דתנינא כל הבא דבר ערוה לידו וניצל הימנו עושין לו נס גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו" כגון רבי צדוק וחביריו, ר' צדוק הבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה "חלש לי ליבאי ולא מצינא, איבא מידי למיכל? אמרה ליה איכא דבר טמא אמר {לה} "מאי נפקא מינה? דעביד הא אכול הא" שנלת תנורא קא מנחא ליה, סליק ויתיב בגויה, אמרה ליה "מאי האי? אמר לה "דעביד הא נפיל בהא" אמרה ליה "אי ידעי כולי האי לא צערתיך. רב כהנא הוה קמזבין דיקולי הבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה איזיל איקשיט נפשאי, סליק וקנפיל מאיגרא לארעא, אתא אליהו קבליה, אמר ליה "אטרחתן ארבע מאה פרסי" א"ל "מי גרם לי, לאו עניותא", יהב ליה שפא

דדינרי: רמי ליה רבא לרב נחמן *תנן אלו דברים שאדם עושה אותן ואוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא אלו הן כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם כיבוד אב ואם כתיב °למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך" בגמילות חסדים כתיב °רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד" והבאת שלום כתיב °בקש שלום ורדפהו" *וא"ר אבהו אתיא 'רדיפה-רדיפה' כתיב הכא "בקש שלום ורדפהו" וכתיב "הם רודף צדקה וחסד" בתלמוד תורה כתיב °כי הוא חייך ואורך ימיך, בשלוח הקן גמי כתיב °למען ייטב לך והארכת ימים" ליתני נמי הא? *תנא ושייר, תני תנא "אלו דברים" ואת אמרת תנא ושייר? אמר רבא: רב אדי אסברא לי °אמרו צדיק כי טוב וגו' אמרו צדיק כי פרי מעלליהם יאכלו" וכי יש 'צדיק טוב' ויש 'צדיק שאינו טוב'? אלא טוב לשמים ולבריות זהו 'צדיק טוב', טוב לשמים ורע לבריות זהו 'צדיק שאינו טוב', כיוצא בדבר אתה אומר °אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו" וכי יש 'רשע רע' ויש 'שאינו רע' אלא רע לשמים ורע לבריות הוא 'רשע רע' רע לשמים ואינו רע לבריות זהו 'רשע שאינו רע': חזקות יש לה קרן ויש לה פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב וגו' עבודה יש לה קרן ואין לה פירות שנאמר אוי לרשע רע וגו' ואלא מה אני מקיים °ויאכלו מפרי דרכם וממועצותיהם ישבעו? עבירה: 'שעושה פירות' יש לה פירות 'ושאין עושה פירות' אין לה פירות מחשבה טובה מצרפה למעשה שנאמר °אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו" ולחושבי שמו? אמר רב אסי אפילו חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה} מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה שנאמר °אין אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' ואלא מה אני מקיים °הנני מביא אל העם הזה רעה פרי מחשבותם: מחשבה שעושה (א) פרי הקב"ה מצרפה למעשה, מחשבה שאין בה פרי אין הקב"ה מצרפה למעשה ואלא הא דכתיב °למען תפוש את [בית] ישראל בלבם? אמר רב אחא בר יעקב ההוא בעבודת כוכבים הוא דכתיב *דאמר מר "חמורה עבודת כוכבים שבל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה עולא אמר כדרב הונא *דאמר רב הונא "כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו, הותרה לו סלקא דעתך אלא נעשית לו כהיתר. אמר רבי אבהו משום רבי חגינא נוח לו לאדם שיעבור עבירה בסתר ואל יחלל שם שמים בפרהסיא שנאמר °ואתם בית ישראל כה אמר ה' איש גילולו לכו עבדו [ואחר] אם אינכם שומעים אלי ואת שם קדשי לא תחללו" *אמר רבי אלעאי חזקן אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים ויעשה כמו שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא אינו *והתניא בל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם מה היא רבה אומר זה המסתכל בקשת רב יוסף אומר זה העובר עבירה בסתר לא קשיא הא דמצי בייף ליצריה הא דלא מצי בייף ליצריה תנן התם *אין מקיפין בחילול השם אחד שונג ואחד מזיד מאי אין מקיפין? אמר מר זוטרא שאין עושים כתנוני מר בריה דרבינא אמר לומר שאם הותרה שקולה מבדעת: *ה"ר לעולם יראה

תוספתא דפאה פ"א הלכה ד"ל פרק מ

מנחות

מגלה

מגלה

מגלה